

DON JURAJ ZUBINA, SVEĆENIK HRVATSKE KNJIGE
(o. 1400.–1480.)

Petar RUNJE
Ogulin

UDK 929 J. Zubina
Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 25. XII. 2002.

Autor na temelju arhivskih podataka iznosi u kratkim crtama zanimljiv tijek života svećenika Jurja Zubine, glagoljaša. Brat njegova djeda bio je svećenik don Petar koji je službovao u Blatu pokraj Zadra, a njegov sinovac, sin Radoslava, brata Jurjeva, bio je svećenik Andrija Marijić. Juraj Zubina isticao se svojim svećeničkim radom, a i neobično bogatim materijalnim položajem. Pomagao je vjernicima, napisao je barem dvije vlastite oporuke i bilježio oporuke vjernika. Rado je prihvaćan kao ispovjednik vjernika, hodočastio je za sebe i za druge u udaljena hodočasnička svetišta. Posuđivao je novac i davao zemlje na obradu, te se isticao se materijalnim stanjem. Vrlo se često u dokumentima navodi da je “de littera sclava” – glagoljaš, ali ima i dokumenata koji ne upotrebljavaju taj termin. Juraj Zubina, svećenik glagoljaš, živio je u Zadru cijeli svoj, po svemu izgleda, dug život. Grad Zadar nam se i kroz tu osobu pokazuje kao glagoljaški centar.

Prelistavajući spise zadarskih srednjovjekovnih bilježnika, pribilježio sam nešto podataka o Jurju, zvanom Zubina, svećeniku glagoljašu. Ovaj svećenik je barem dvaput pisao oporuku, a jedna se sačuvala u hrvatskom jeziku, zapisana glagoljicom, 15. srpnja 1437. godine. Oporuku je sam napisao i zapečatio te naložio “*da se ne otvori zlomine, dokle ne prnese čim e zapečaćeno ažul!*”¹ Ta je oporuka neobično bogata osobnim podatcima o Jurju, kao i o njegovoj obitelji. Ona je temeljni, sigurni izvor i jamac u izboru drugih, manje poznatih podataka koji se odnose na don Jurja Zubinu i njegovu obitelj.

Prve sigurne vijesti o obitelji popa Jurja

Prva sigurna vijest o njegovoj obitelji dolazi nam iz druge polovice XIV. stoljeća (1384.). K tomu, imamo sigurne vijesti o njemu iz osamdesetih godina XV. stoljeća. Tako se protežu podatci kroz stotinu godina o jednoj obitelji s kraja srednjega

¹ Đuro ŠURMIN, *Hrvatski spomenici*, Zagreb, 1898.

vijeka. Nemam priliku prelistavati i kontrolirati sve podatke koje sam pribilježio, no vjerujem, kad bi bila prilika, da bi se zaista dao napraviti jedan dobar prikaz života i rada svećenika glagoljaša s kraja srednjega vijeka. Budući da nemamo mnogo životopisa pojedinih, recimo, malih ljudi, nadam se da će ovaj kratki životopis biti vrijedan poticaj za daljnja istraživanja o davno zaboravljenim popovima glagoljašima.

Prva sigurna vijest o Pavlu, ocu Jurja Zubine, datira 10. svibnja 1384., kada dozvolom i suglasnošću svojega oca Dabisina, od Stoíše Gognaja pokojnog Prodana iz Blata kupuje pet gonjaja zemlje u vlasništvu samostana sv. Nikole u Zadru. Otac mu daje dozvolu da to samostalno kupi i obrađuje s punom odgovornošću.²

Mjesec dana kasnije doznajemo da se Pavao pravno osamostaljuje od oca, tj. javno pred bilježnikom izjavljuje da osniva samostalno gospodarstvo. Naime, 9. lipnja 1384. Pavao, sin Dabisinov, dijeli se od oca i otac mu daje dva gonjaja vinograda u području Blata u mjestu Cerodol. Međutim, u ovom dokumentu doznajemo i ime oca Dabisinovog – Radoslav.³ Godine 1427. sigurno znamo da otac Jurja Zubine nije više među živima.⁴ I u oporuci pisanoj 1437. navodi se “*ja dom’ Jurai Zubina pop’ sin’ ostali Pv’la z Blata...*”⁵ Deset godina kasnije, 11. kolovoza 1447., Juraj Zubina, svećenik i glagoljaš, sin pokojnog Pavla, kupuje kuću od Nikole pokojnog Jurja iz sela Hrašćevici, distrikta Ostrovičkog. Nikola je na posjedu franjevaca.⁶

I u kasnijim izvorima imamo potvrdu da su se pretci don Jurja Zubine prezivali Dabismanić. Godine 1454. za don Jurja bilježnik stavlja da je “*qu. Pauli Dabisnich de littera sclava habitator Jadre*”, kada kupuje četiri gonjaja zemlje u predjelu Zadra od Mare, kćerke pokojnog Vladoja Velnića, a udove pokojnog Nikole Zavrasiča, stanovnice Zadra.⁷

S ovim sitnim podacima, povezanima s onima koje nalazimo u oporuci don Jurja Zubine godine 1437., stvaramo poprilično jasnu sliku o obitelji, ali i kasnijem poslovnom usmjerenju našega don Jurja. Točno mu je prezime bilo Dabisinović, a Zubina nadimak, koji je kasnije postao pravo prezime don Jurja. Ovdje nam je navesti

² Državni arhiv u Zadru (unaprijed: DAZd), Spisi zadarskih notara (unaprijed: SZN), Articutus de Rivignano, sv. I, 10. V. 1384.; “*(Emptio Pauli filij Dabisini de villa Blato) Stoissa Gognai qu. Prodani de Blata distr. Jadre vilanus monasterii Sti Nicolai de Jadra per se suos heredes ac successores... dedit vendidit Paulo filio Dabisini de dicta villa Blato vilani heredum qu. Ser Johannis de Detricho per se et suos heredes et successores ementi et recipienti de expresa licentia consensu et voluntate dicti Dabisini patris sui...*”

³ DAZd, SZN, Articutus de Rivignano, sv. I, 9. VI. 1384.; “*(Emancipatio Pauli Dabisini de Blata...) Dabisinus qu. Radoslavi de Blata distr. Jadre vilanus Ser Simonis de Detrico... Paulum filium suum ibidem presentem hoc volentem et petentem a se emancipavit... dedit duo gogn. terre posite in Cerodol...*”

⁴ DAZd, SZN, Theodorus de Prandino, sv. III, svešč. 9, 18. X. 1427.; “*Dominus presbiter Georgius qu. Pauli Dabismanich dictus Subina de Jadra...*”

⁵ Đ. ŠURMIN, o. c., str. 144.

⁶ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. II, svešč. 4, fol. 4, 11. VIII. 1447.

⁷ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. IV, svešč. 6, fol. 11, 22. III. 1453./54./

još jedan sitan podatak s kraja XIV. stoljeća u svezi s don Petrom, Jurjevim djedom kojega don Juraj spominje u oporuci. Don Juraj je svećenik i sin Pavla Dabisinova, a don Petar je brat Dabisinov.⁸ I u kasnijim javnim bilježničkim spisima navodi se ime pokojnog Pavla, oca Jurja Zubine, svećenika glagoljaša.⁹

Don Petar, “did naš”

U “posljednoj” oporuci don Juraj spominje pokojnoga don Petra, djeda koji im je – naime, njegovu ocu, njemu, braći i sestrama – ostavio kuću od koje pop Juraj ima polovicu u vlasništvu i tu polovicu ostavlja bratu Radoslavu, i to nakon Lucijine smrti. O don Petru, župniku u Blatu, imamo nekoliko sitnih podataka s kraja XIV. stoljeća. Godine 1386. don Petar, župnik u crkvi sv. Tome u Blatu, zakupio je na dražbi crkvene desetine od biskupa Demetrija de Matafarisa u selima Ninske biskupije, i to u Ređanima, Tršćanima, Kačinoj Gorici, Tučepima, Sdahovu, zatim u Radakovoj Vasi, Papračanima, Kobileglaviću i Gregorica Vasi. Sve su to sela Ninske biskupije. Cijena je 75 zlatnih dukata. Don Petar je to zakupio u svoje ime i u ime Stanka klobučara i Voćka trgovca, stanovnika Zadra.¹⁰

Godine 1397. Petar Hugrinić, svećenik nastanjen u Blatu, s pristankom i voljom prokuratora samostana sv. Nikole, “*Ser Cosa de Begna*”, prodaje bratu Pavlu Hungarinichu, stanovniku Žmana (*Missano*) na Dugom otoku, dva gonjaja trsja uz uvjete godišnjih podavanja samostanu sv. Nikole.¹¹

Prve vijesti o svećeniku Jurju Zubini

Don Juraj Zubina piše oporuku 1437. spremajući se na hodočašće “*zahoteći poiti po božieh putih*”. Možda je don Juraj upravo to napisao prigodom svoje desete godišnjice misništva. Naime, Juraj Zubina, svećenik, spominje se godine 1427., kada imenuje izvršioce svoje oporuke, i to svećenika Antona “*Sti Johannis*”, kanonika zadarskoga, i svoju majku. Isti dan daje svojoj majci sva prava na zemlju koju je on kupio u Petrčanima.¹²

Svjedok u brojnim ugovorima

Don Juraj je, prema javnim spisima, osoba veoma prisutna i aktivna u javnom

⁸ U kupoprodajnom ugovoru godine 1449. spominje se svećenik Juraj Zubina, sin pokojnog Pavla Dabisiulicha “*de litera sclava*”. DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. II, svešč. 5, fol. 1, 24. III. 1448./49./

⁹ DAZd, SZN, Johannes Calcina, sv. IV, svešč. 6, fol. 4, 12. VII. 1452.

¹⁰ DAZd, SZN, Articutus de Rivignano, sv. IV, svešč. 3, fol. 1, 23. V. 1386.

¹¹ DAZd, SZN, Petrus de Sercana, sv. IV, fol. 69, 15. X. 1397.

¹² DAZd, SZN, Theodorus de Prandino, sv. III, svešč. 9, 18. X. 1427.; “*Dominus presbiter Georgius q. Pauli Dabismanich dictus Subina de Jadra...*”

životu. On sudjeluje na različite načine u javnom životu kao svećenik, ističe se često kao ispovjednik i svjedok; u oporukama drugih često je spominjan i darivan većim i manjim novčanim, pokretnim i nepokretnim materijalnim dobrima.

U javnom ugovoru 3. kolovoza 1430. javlja se kao svjedok “*presbitero Georgio Zubina de littera sclava*”, zatim Nikola ribar, stanovnici i građani Zadra.¹³ Dvije godine kasnije, 14. svibnja 1432. ponovo je svjedok u javnom spisu kod istoga bilježnika.¹⁴ Juraj se kao svjedok javlja u raznim ugovorima i na različitim mjestima. Tako je svjedok u hospitalu Grgura Mrganića 1450. s još jednim svećenikom.¹⁵ Javlja se u dokumentima na javnom trgu “*platea magna*”, kaptolu, ubožnici i drugdje.

Ugovor Jurja Zubine iz g. 1445. u svezi s desetinama

Dana 15. lipnja 1445. u bilježničkom se spisu navodi da su svećenik Bartol Valović i Nikola Vučković zakupili desetine u Zemuniku i Ugljanu. Za njih su Kaptolu zadarskom garantirali svećenik Juraj Zubina i svećenik Martin Fabijanov, a to je sve službeno pribilježio javni bilježnik, svećenik Nikola pokojnog Benedikta, primicerij u Zadarskom kaptolu. Svećenik Juraj Zubina obvezuje se svećeniku Bartolu da će do 18. lipnja tekuće godine isplatiti šezdeset i dvije libre, za koliko je Bartol zadužen kod Kaptola, a svećenik Bartol obavezuje se Jurju Zubini da će mu vratiti taj novac u dva termina, i to: trideset libara dat će mu do blagdana sv. Jakova u mjesecu srpnju, a preostale trideset i dvije libre do Božića tekuće godine. Za sigurnost u sve to, Juraj Zubina, vjerovnik svećenika Bartola, u prisutnosti i izričitom dozvolom Jurja Valovića iz Sutomišćice, Bartolova oca, zalaže Jurju Zubini sve svoje posjede, pokretne i nepokretne, za što Juraj Zubina izjavljuje da ih već kod sebe drži. Nabrajaju se stvari koje su založene, a među njima i nekoliko knjiga, nešto kućnog namještaja i razni kućni pribor. K tomu dodaje neke zemlje i terene u Sutomišćici koje je otac dao Bartolu prigodom mlade mise. Ako dužnik Bartol ne vrati dug do određenoga dana, tj. do blagdana sv. Jakova, onda Juraj Zubina može sve to slobodno prodavati i namiriti dug.¹⁶

¹³ DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoye, sv. I, svešč. 2, 3. VIII. 1430.

¹⁴ DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoye, sv. I, svešč. 3, 14. V. 1432.

¹⁵ DAZd, SZN, Nicolaus Lupovich, sv. I, svešč. 3, 14. IV. 1454.; “*Actum Jadre in hospitali suprascripti Ser Georgij Merganich presentibus presbitero Georgio Zubina et presbitero Simone filio magistri Luce Perfich marangoni civibus Jadre testibus...*”

¹⁶ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. III, svešč. 2, 15. VI. 1445., str. 134v–135v.; “*Et pro maiori cautela et securitate dicti presbiteri Georgij fideiussoris predictus presbiter Bartolus debitor in presentia et cum expressis consensu et voluntate Georgij Val de Insula Ste. Eufumie patris sui ibi presentis et ad omnia in presenti instrumento contenta ascientis solemniter inpignoravit et pro pignie dedit et consignavit dicto presbitero Georgio Zubina fiediussori primo et ante omnia infrascriptas suas masaricias et bona mobilia que et quas dictus presbiter Georgius dixit et confessus fuit iam apud se habere et in eius mani et gubernatione esse quodquedam masaricie et bona (?) ... sunt videlicet: In prima quatro caratelli cum li fundi uno caratello senza fundo un mantelo biavo de panno bono una*

Skrbnik i nadarbenik g. 1446.

Juraj Zubina, svećenik glagoljaš, bio je dobrono zainteresiran za potrebe bijednih. Stari ribar Ivan Liohović u Zadru 14. lipnja 1446. pred bilježnikom i svjedocima izjavljuje da sve svoje imanje, osim jednog maslinika koji se nalazi pred Zadrom, daje na raspolaganje svećeniku Jurju Zubini glagoljašu. Taj maslinik neka Juraj koristi, a nakon svoje smrti neka ga ostavi dobrom svećeniku da tako bude trajni izvor prihoda budućim svećenicima. Neka ga se zauzvrat sjećaju u svojim molitvama. Ivan će skupa s Jurjem živjeti do smrti, a nakon smrti neka ga pristojno pokopa pa neka mu ostane kuća i sve drugo njegovo vlasništvo na trajno raspolaganje.¹⁷ Juraj je dakle imao hrabrosti svjesno primiti starca na stan, za kojega se brinuo u duhu Evanđelja kao čovjeka koji je potreban ljubavi i razumijevanja.

Juraj Zubina, svećenik "hrvatske knjige", prodaje staroslavenski misal g. 1457.

Časni muž Juraj Zubina, svećenik glagoljaš i stanovnik Zadra, u svoje ime i ime svojih nasljednika daje, prodaje i predaje gospodinu Ivanu Calcini, javnom bilježniku i stanovniku Zadra, te Vučini Križeviću, Martinu Mariću, Milaku i Radoji Vujnoviću iz sela Tršci u zadarskom distriktu, njima i cijeloj bratovštini rečenoga sela svoj novi staroslavenski misal, pisan na pergameni, za 86 libara. Dio novca prodavač je primio odmah, dvadeset libara će mu dati Juraj Skarić, svećenik i župnik sela Tršci, do blagdana Velike Gospe, a preostali dio od 31 libru i 13 solda kupci će mu isplatiti za godinu dana.¹⁸

leteria in chaza di p(adre) Bartole, una tavola cum li trispidi dui banchi novi un banchito novo picholo un chofano depinto mezano una casella da marinari pichola etrista, un briviaro de carta bombacina una summa di penitentia di dui quaderni un libro dele prediche di tre quaderni Una casella de nogara dui fraschi un de lignamine la lit di terra un quaderno de chanzone. Una scatula un petene e un busulo novo, un mezo quartuzo dui verigole, una manara una bataluga nova, una scatula nova un feral picollo une blance di rame, un par di bisaze cum un rampigon vechio, una choncha vechia. Dui cosineli senza intimelle e un spido. Un zupon vechio di fustanio bianco una caselita picola di ancipso senza chiave. Un pitarito picollo una zarra daqua picolla dui cistelite una nova lalita vechia un carnarol vechio, tre schudele e tre piadane de ligno. Un pintaro, sei taveri de ligno, una tavalia sei schudele di terra e cinque pichule e piadanele tre, un buchal dolio una cruzi de ligno, un bicher e dui ampulite daqua rozata. Un specchio un caramal de ligno un par di forsize tre pignate un gratacasso un armer de ligno una berita de pele di vulpe una berita trista...

¹⁷ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. II, svešč. 3, fol. 8, 14. VI. 1446.; "... post mortem dicti presbiteri Georgii donatarii voluit et ordinavit dictus donator quod debeant dari et assignari cuidam bono sacerdoti qui teneat Omnipotentem Deum exorare pro anima dicti Johannis donatoris et quod dicti olivarii semper et in perpetuum vadant de sacerdote in sacerdotem..."

¹⁸ DAZd, SZN, Simon Damiani, sv. IV, svešč. 5, fol. 2, 9. IV. 1457.; "Presbiter Georgius Zubina de littera sclava habitator Jadre, per se suosque heredes et successores dedit vendidit et tradidit Ser Johanni de Calcina notario et civi Jadre, Vucine Crisevich, Martino Marich, Milach et Radoi Vuoinich de villa Tarcice distr Jadre ibi presentibus et ementibus nomine et vice fraternitatis totius ville predictae, unum suum missale novum de littera sclava in carta pergaminea pro pretio librarum octauoginta sex..."

Don Juraj, ispovjednik

Ovdje ću navesti samo nekoliko oporuka u kojima je don Juraj oslovljen kao ispovjednik oporučitelja. Godine 1433. Ratko pokojnog Jakova piše oporuku u Zadru i svojem ispovjedniku don Jurju Zubini ostavlja dvije libre.¹⁹ Godine 1436. Juraj pokojnog Ivana, krznar, stanovnik Zadra, u oporuci ostavlja svojem ispovjedniku don Jurju Zubini neke stvari, a on neka se moli za ispokoj duše oporučiteljeve.²⁰ U isto vrijeme, u oporuci od 3. lipnja 1436. Martina, kći pokojnog Grge, a žena Ivana, mornara iz Zadra, ostavlja jedan rubac don Jurju Zubini, svojem ispovjedniku.²¹ I u mnogim suvremenim oporukama Juraj se spominje kao ispovjednik.

Draga, udova pokojnog Cvitana Dragoslavića, u oporuci od 4. rujna 1440. ostavlja svojem ispovjedniku don Jurju Zubini dvadeset malih libara.²² Dana 2. studenoga godine 1443. Dina, udova pokojnog Jurja, stanovnika Zadra, ostavlja svećeniku Jurju Zubini, svojem ispovjedniku, jedan *“fazol a capite novam”*; nakon njene smrti neka Juraj izgovori jedan psaltir za ispokoj duše pokojne Dine.²³ Nekada su i novčani darovi koje vjernici ostavljaju svećenicima dosta obilni. Tako gospođa Misa, udova pokojnog Antona, stanovnica Zadra, u oporuci od 27. ožujka 1449. ostavlja klericima dominikanskim i drugima poprilično materijalnih dobara. Svećeniku Jurju Zubini, svojem ispovjedniku, ostavlja čak pet zlatnih dukata da se za nju moli.²⁴ U oporuci od 20. kolovoza 1450. godine Pavao pokojnog Radoja, spremajući se na hodočašće povodom svete godine, ostavlja svojem ispovjedniku Jurju Zubini dvije libre, pa neka se moli za njega.²⁵ Prigodom svete godine mnogi su išli na hodočašće u Rim i pred odlazak pišu oporuke u slučaju da im se što god dogodi. Mnogi se sjećaju svojih ispovjednika, pa tako i Jurja Zubine.²⁶

Jelena, udova pokojnog Ivana Hrončića, 20. travnja 1466. za izvršioca svoje oporuke imenuje svoga ispovjednika don Jurja Zubinu i ostavlja mu pet malih libara.²⁷ U oporuci od 5. kolovoza 1463. Margareta, žena Mihovila Rangerija, svome ispovjedniku don Jurju Zubini ostavlja pet malih novčića, uz preporuku da se za nju moli.²⁸

¹⁹ DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoje, sv. I, svešč. 4, op. br. 36., 2. VI. 1433.

²⁰ DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoje, sv. I, svešč. 3, fol. 3, 9. VI. 1436.

²¹ DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoje, sv. I, svešč. 3, fol. 3, 3. VI. 1436.

²² DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoje, sv. I, svešč. 2, fol. 2, op. 4. IX. 1440.

²³ DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoje, sv. I, svešč. 2, fol. 2, op. 2. XI. 1443.

²⁴ DAZd, SZN, Nicolaus Benedicti, sv. 2, svešč. 5, op. 27. III. 1449.; *“Item reliquit presbitero Georgio Zubine suo confessori ducatos quinque auri ut oret Deum pro anima eius.”*

²⁵ DAZd, SZN, Thomasus Tiscovaz, sv. I, svešč. 2, fol. 2, 20. VIII. 1450.

²⁶ DAZd, SZN, Thomasus Tiscovaz, sv. I, svešč. 2, fol. 2, u nekoliko oporuka spominje se godine 1450. i svećenik Juraj Zubina kao ispovjednik ili kao svećenik kojemu nešto oporučuju.

²⁷ DAZd, SZN, Nicolaus Benedicti, sv. II, fol. 11, 20. IV. 1466.

²⁸ DAZd, SZN, Nicolaus Benedicti, sv. II, svešč. 2, op. br. 15., 5. VIII. 1463.; *“Item reliquit presbitero Georgio Zubine confessori suo libras quinque ut oret Deum pro anima sua.”*

Osim što je bio na raspolaganju vjernicima za sakramente, a posebno za sv. ispovijed, don Juraj je bio i ispovjednik svećenika, kako onih u gradu Zadru, tako i onih izvan grada. Antonije Cvitanović, svećenik i župnik (glagoljaš) u Crnom, u oporuci od 22. svibnja 1467. posebno se sjeća svoga ispovjednika Jurja Zubine, kojemu oporučuje dvije libre i preporuča mu se u molitve.²⁹

Don Juraj, hodočasnik

Jedan od posebnih načina pobožnosti u srednjem vijeku svakako je dobrovoljno hodočašćenje, posjet svetištima širom svijeta. Osobito su bila poznata hodočašća u Rim, na grobove apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla; u Asiz, na grob i u baziliku sv. Franje Asiškoga; u Compostelu, na grob sv. Jakova apostola; u Jeruzalem, na grob Spasiteljev i sveta mjesta, gdje je živio i djelovao Gospodin Isus; u Loreto, u kućicu Blažene Djevice Marije; u Rijeku, na Trsat, a hodočastilo se i u druga domaća svetišta kao što su Sv. Marija u Zablacu, Sv. Ivan u Lici, Sv. Donat u Zadru, crkva Blažene Djevice Marije u Trogiru i razna druga svetišta. U oporuci od 15. srpnja 1437. godine don Juraj Zubina među ostalim bilježi: *“Kada hotih poiti v Rim, spisah moi dlžnici vsi...”* Dakle, prije putovanja on je napisao oporuku i pribilježio tko mu što duguje. A spremao se na putovanje u Rim. U Rim su mnogi putovali želeći hodočastiti na grobove apostolskih prvaka. Mnogi vjernici u oporukama imenuju nekoga, ako sami ne mogu hodočastiti, ostavljajući i veće svote novca da bi netko za njih hodočastio.

Zanimljivo je da je Juraj Zubina iz ljubavi i poštovanja prema njemu kao svećeniku dobio dva gonjaja zemlje od Grubule,³⁰ udovice pokojnoga Pavla Pavlovića, poznatog zadarskog kroničara s kraja XIV. stoljeća. Primajući zemlju, Juraj obeća da će hodočastiti u Rim i Asiz i moliti se za pokojnu Grubulu. Juraj je preuzeo zemlju 16. srpnja 1437., samo dan nakon što je i sam napisao svoju oporuku pred putovanje. Zemlja se nalazi u Petrcanima.³¹ U oporuci od 6. III. 1440. Grubula, udovica pokojnog Pavla *de Sire*, među ostalima, ostavlja svećeniku Jurju Zubini, glagoljašu i svojem ispovjedniku, jedan pokrivač i pedeset libara malih.³²

Pavao Pavlović je dobro znao hrvatski, a žena mu Grubula daje Jurju Zubini pedeset malih libara, pokrivač i dva gonjaja zemlje. Možemo se samo pitati kada su se i

²⁹ DAZd, SZN, Nicolaus Lupovich, sv. I, svešč. 4, op. br. 49., 22. V. 1467. Ovdje se je dobro podsjetiti da je svećenik Antonije Cvitojević, glagoljaš, neko vrijeme službovao u gradu Zadru i na vanjskim župama.

³⁰ Grubula, žena Pavla Pavlovića, je rodom iz Trogira. Cfr. Emil LASZOWSKI, u *Znameniti u službi Hrvati 925–1925*, Zagreb, 1925., str. 209. Miljen Šamšalović, vjerujem s pravom, pretpostavlja da je “5. XII. 1372. odredbe preveo na idioma slavicum Paulus Marini de Paulo, po svoj prilici istovjetan sa Pavlom de Paulis hroničarom”. Cfr. Miljen ŠAMŠALOVIĆ, Statutarne naredbe za otok Pag 1372., *Zbornik Historijskog zavoda Jugoslavenske akademije*, vol. 8, Zagreb, 1977., str. 411–430.

³¹ DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoje, sv. I, svešč. 5, 16. VII. 1437.

³² DAZd, SZN, Johannes de Clacina, sv. VIII, svešč. 3, op. 6. III. 1439.; *“Item reliquit presbitero Georgio Zubina de lit. sclava confessori suo libras quinquagintas parvorum et unam sclavinam ut tenet Deum orare pro anima sua.”*

kako upoznali i što je bio pravi motiv te iskrene ljubavi i poštovanja Grubule prema Jurju. Nije li posrijedi ono što Juraj sam naglašava – da je on svećenik “*hrvatske knjige*” i ujedno pobožan svećenik do kojega su vjernici držali? Juraj je bio pobožan čovjek; išao je na hodočašće iz pobožnosti, a bio je motiviran i željom drugih da se za njih moli i žrtvuje.

Juraj darivan od svećenika i vjernika

Svećenici, općenito govoreći, nisu bili siromasi. Budući da su po svom vjerničkom opredjeljenju pozvani na nasljedovanje Gospodina Isusa Krista, onda je i siromaštvo bilo cijenjeno kao krepost i vrlina. A ipak, bogatstvo nije istodobno značilo neobdržavanje evanđelja. Posjed po sebi niti je dobar niti loš, nego kako se njime čovjek služi. Tako sigurno znamo da je Juraj Zubina bio neobično često spominjan u oporukama, a vjernici su mu rado ostavljali u naravi i u novcu neka se moli za njih. A to trajno sjećanje na njega znak nam je njegove ljubavi, vjernosti i dosljednosti. Juraj je, kako ćemo vidjeti i u daljnjim podacima, bio veoma pravičan i držao do obvezujućih normi i morala.

U oporukama vjernici dosta često ostavljaju i da se izgovori veći broj sv. misa za ispokoj duše. Vrlo se često određuje i svećenik koji treba izgovoriti četrdeset tzv. grgurevskih misa. Svećenik je preuzimao obvezu reći tijekom četrdeset dana sv. misu za dotičnu osobu bez prekida. Zubina je tijekom svojega života dobio više takovih grgurevskih misa. Dana 16. travnja 1438. godine oporučno je ostavila Roza, udova pokojnog Radoslava Kurendića, neka svećenik Juraj Zubina, glagoljaš, izgovori grgurevske mise za nju. On je ujedno bio i njezin ispovjednik.³³ Grubula, udova pokojnog Pavla *de Sire*, zadarskog plemića, 6. ožujka 1440., među ostalima, ostavlja i svojem ispovjedniku don Jurju Zubini, svećeniku glagoljašu pedeset libara.³⁴ Jelena, kći pokojnog Lovre, a udova pokojnog Juanusija Osrinovića, u oporuci od 2. siječnja 1443. imenuje don Jurja Zubinu izvršiteljem oporuke i ostavlja mu neka rekne jednu grgurevsku sv. misu.³⁵ Godine 1463., 6. srpnja, piše oporuku Katarina, žena Juanusija i za izvršitelja oporuke, među ostalima, imenuje i Jurja Zubinu, svoga ispovjednika. Određuje da njezin ispovjednik don Juraj rekne jednu grgurevsku sv. misu za ispokoj duše oporučiteljice nakon njezine smrti.³⁶

U oporuci od dana 11. listopada 1438. svećenik Butko pokojnoga Radoslava Radoslavića, glagoljaša i župnika u Povljani, u oporuci, uz ostalo, oporučuje neka se iz njegovih dobara dadu četiri zlatna dukata svećeniku Jurju Zubini i neka se moli za njega.³⁷

³³ DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoje, sv. I, svešč. 4, op. br. 80., 16. IV. 1438.

³⁴ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. VIII., svešč. 3, 6. III. 1439./40./

³⁵ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. VIII., svešč. 3, 2. I. 1442./43./

³⁶ DAZd, SZN, Nicolaus Benedicti, sv. II, svešč. 9, 6. VII. 1463. U zaista brojnim oporukama spominje se Juraj Zubina bilo kao ispovjednik, bilo kao zakonski izvršitelj oporuke, bilo pak da mu nešto ostavljaju u oporukama.

³⁷ DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoye, sv. I, svešč. 3, 11. X. 1438.

Don Juraj Zubina, pastoralni radnik

Kao što smo vidjeli, don Juraj Zubina često se javlja kao ispovjednik. Služba ispovjednika je veoma odgovorna i zahtjevna. Ljudi često znaju birati svećenika prema svojim sklonostima. Svećenik treba pokazati mnogo strpljivosti i ljubavi prema pokornicima. I upravo ta strpljivost i ljubav često je najbolji znak duhovne veličine i zrelosti svećenika. Uz svećeničku službu, nema sumnje da je don Juraj vršio i službu propovjednika, kao i ostale svećeničke dužnosti. Budući da Juraj živi do osamdesetih godina XV. stoljeća, a ređen je za svećenika vjerojatno dvadesetih godina XV. stoljeća, javlja se već kao ispovjednik godine 1433., što znači da je zaslužio povjerenje biskupa i vjernika u svojem pastoralnom radu.

Don Juraj Zubina javlja se kao župnik ili upravitelj župe sv. Lovre u Kalima 8. travnja 1440. godine.³⁸ Don Juraj se u oporuci iz godine 1437. sjeća župe sv. Lovre u Kalima, kojoj ostavlja tri zlatna dukata za crkvene potrebe.³⁹ Vjerojatno u Kalima nije vršio svećeničku, župničku službu, nego je bio samo upravitelj župe, a župu su vodili drugi svećenici. Na tu pomisao nas navodi i njegova uloga svećenika ispovjednika u Zadru. Godinu dana kasnije, 8. IV. 1441., nalazimo da je Juraj Zubina pleban u Kalima; daje dozvolu prokuratorima crkve da se prodaju neke zemlje dotične župe.⁴⁰ Don Juraj Zubina, "*Plebanus Sti Laurentii de Cali*", 6. travnja 1445. daje dozvolu Bartolu pokojnog Jakova Miroslavića iz Kali da proda crkveni vinograd u Kalima.⁴¹

Svećenik Juraj Zubina, poslovan čovjek

U mnogo različitih kupoprodajnih ugovora Juraj Zubina, svećenik glagoljaš, nalazi se u spisima zadarskih bilježnika. Juraj Zubina, svećenik glagoljaš, stanovnik Zadra, 26. svibnja 1440. prodaje Pavlu Pulhoviću, mornaru iz Zadra, peti dio kuće koju ima u predjelu Sv. Jurja u Zadru, za 90 libara malih.⁴² Godine 1444., na dan 3. siječnja, don Juraj prodaje Mateju Cvitkoviću jedan prazni teren u gradu Zadru za četiri zlatna dukata, da bi od istoga kupca on otkupio komadić zemlje za 17 zlatnih dukata. Prodani teren nalazi se kod Sv. Jurja, a kupljeni posjed nalazi se u području "*fabrorum*".⁴³ Cvitan Jurković iz Zadra, dozvolom vlasnika gospođe Grube, udove pokojnog Lovre, prodaje svećeniku Jurju Zubini, glagoljašu, dva gonjaja vinograda u području Gaženice u zadarskom distriktu.⁴⁴

³⁸ DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoje, sv. I, svešč. 1, fol. 6, 8. IV. 1440.

³⁹ Đ. ŠURMIN, nav. dj., str. 145.; "... da ju prodadu, i ti pinezi da se dadu G /3/ dukati svetomu Lovrincu v Kalih, v potribu crikvenu, svitom moih kumasurov..."

⁴⁰ DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoje, sv. I, svešč. 1, fol. 6, 8. IV. 1441.

⁴¹ DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoje, sv. I, svešč. 1, fol. 7, 6. IV. 1445.

⁴² DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoje, sv. I, svešč. 1, fol. 6, 26. V. 1440.

⁴³ DAZd, SZN, Nicolaus Benedicti, sv. I, svešč. 9, 3. I. 1443./44./

⁴⁴ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. II, svešč. 3, fol. 9, 1. X. 1446.

Bartol, sin pokojnog Jakova Miroslavića, ribar iz Zadra, prodaje i daje dva gonjaja zemlje “*ad Clupe*” svećeniku Jurju Zubini i izjavljuje da je primio od kupca u gotovu 16 malih novčića.⁴⁵

Dana 11. kolovoza 1447. Nikola pokojnog Jurja “*de Hraschievichi*”, distrikta Ostrovice, *vilik* samostana sv. Franje u Zadru, daje i prodaje svećeniku Jurju Zubini, sinu pokojnog Pavla, “*de littera sclava*”, tu prisutnome stanovniku Zadra, jednu kuću na području Sv. Vida na terenu opatije Rogovske, koju ima nepodijeljenu s Martinom Svirčićem, mornarom iz Zadra, za šezdeset malih novčića. Odmah izjavljuje da je i novac u gotovu primio od kupca svećenika Jurja.⁴⁶ Godine 1447., na dan 19. lipnja, don Juraj je kupio i jedan teren u području “*ad Clupe*” u neposrednoj blizini Zadra.⁴⁷

Magister Radovina Duimacich, postolar, stanovnik i građanin Zadra, prodaje 11 gonjaja što obradive zemlje, što vinograda svećeniku Jurju Zubini, sinu pokojnog Pavla Dabisiulicha “*de littera sclava*”. Prodavač u istom spisu izjavljuje da je primio dvije stotine malih novčića od svećenika Jurja, kupca.⁴⁸

U Zadru 15. travnja 1452. godine don Juraj Zubina, glagoljaš, kupuje za 25 zlatnih dukata četiri gonjaja što maslina, što vinograda u Gaženici pokraj Zadra od Ivana pokojnog Stjepana de Boscho. Prodavač izjavljuje da je i namiren od kupca.⁴⁹ Svećenik Juraj Zubina, “*q. Pauli Dabisinlich de littera sclava habitator Jadre*”, 22. ožujka 1454. kupuje četiri gonjaja obradive zemlje u predgrađu Zadra od Mare, kćerke pokojnog Vladoja Velnića, a udove pokojnog Nikole Zavrasicha, stanovnice Zadra.⁵⁰ Godine 1458. Juraj Zubina, svećenik glagoljaš kupuje kuću u Zadru, u predjelu “*ad Babas*”.⁵¹

Godine 1469. Juraj Zubina, svećenik i glagoljaš, prodaje Radiću Grgureviću i Petru iz sela Podbrđane kuću, dijelom od kamena, dijelom od drveta, pokrivenu kupama, za cijenu od osamdeset libara malih. Kuća se nalazi u Zadru, u predjelu zvanom “*ad campum*”.⁵²

Godine 1473., 28. ožujka, svećenik Juraj Zubina prodaje Jurju Kariniću iz Zadra, svećeniku, svoj vinograd u Bokanjcu.⁵³ Juraj Karinić, svećenik i glagoljaš, dugo je vremena vršio službu župnika u Bokanjcu kod Sv. Ciprijana.

Prateći djelovanje i javne nastupe svećenika Jurja Zubine od dvadesetih godina

⁴⁵ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. II, svešč. 4, fol. 3, 19. VI. 1447.

⁴⁶ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. II, svešč. 4, fol. 4, 11. VIII. 1447.

⁴⁷ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. II, svešč. 4, fol. 3, 19. VI. 1447.

⁴⁸ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. III, svešč. 5, fol. 1, 24. III. 1448./49./, str. 49r.

⁴⁹ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. IV, svešč. 6, fol. 3, 15. IV. 1452.

⁵⁰ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. IV, svešč. 6, fol. 11, 22. III. 1453./54./

⁵¹ DAZd, SZN, Simon Damiani, sv. IV, svešč. 5, fol. 6, 25. IV: 1458.

⁵² DAZd, SZN, Martin Mladossich, sv. I, svešč. 2, fol. 1, 22. VI. 1469.; “*partim de muro et partim de legamine cupis copertam cum suo terreno super quo sita est... postium Jadre ad campum...*”

⁵³ DAZd, SZN, Simon Damiani, sv. VI, svešč. 7, fol. 3, 28. III. 1473.

XV. stoljeća, osjeća se neobična snaga, aktivnost i poduzetnost koju je don Juraj pokazivao u svom radu na svim područjima. Još godine 1477. on vodi brigu o svojim приходима, kako doznajemo iz javnog ugovora. Naime, 18. travnja 1477. Ivan Mlikarić, krčmar (*tabernarius*) iz Zadra, prodaje Jurju Lučiću, postolaru u Zadru, vinograd koji se nalazi u Gaženici u vlasništvu je svećenika Jurja Zubine, a kupac je dužan davati četvrtinu prihoda vlasniku don Jurju Zubini.⁵⁴ Taj je vinograd don Juraj kupio g. 1461. od Franje pokojnog Šimuna de Begna za četrdeset libara.⁵⁵ Svećenik Krešulo Čeljuhnić, u službi Sv. Marije Svećeničke u Zadru, dana 5. veljače 1460. prodaje svećeniku Jurju Zubini, glagoljašu, u Zadru teren “*sub monte Ferreo*”.⁵⁶

On je posjedovao razne terene na različitim mjestima i lokalitetima, a isto je tako posjedovao i stambene zgrade. Svećenik Juraj Zubina, glagoljaš, 25. III. 1448. godine kupio je kuću u području “*in confinio fabrorum*” u Zadru.⁵⁷ Tri godine kasnije, 4. travnja 1451., don Juraj će dobiti iz oporuke pokojne Margarete, udove pokojnog Veselka Dobrošića, još jedan dio kuće u području “*ruga fabrorum*”, koja graniči s onim terenom koji je već nabavio pred tri godine.⁵⁸

Don Juraj kupuje kuću od Cvite, udove Pavla, građanina i stanovnika Zadra, 8. kolovoza 1465. godine za osamdeset libara malih, u području crkve sv. Luke u Zadru. Javni spis napravljen ispred crkve sv. Anastazije u prisutnosti svjedoka, dvojice kanonika, i to svećenika Marka Frankovića, zadarskog kanonika, i Nikole Lupovića, svećenika.⁵⁹

Juraj Zubina, svećenik glagoljaš, često kupuje, a rjeđe prodaje. Godine 1447., 13. travnja, Juraj je kupio dva gonjaja vinograda od Vlatka Vidojevića u vlasništvu zadarskoga biskupa Lovre Venerija, za dvadeset libara malih uz obvezu godišnjih podavanja četvrtine biskupu od svih prihoda.⁶⁰ Godinu dana kasnije Juraj Zubina, svećenik (ovdje nije stavljeno glagoljaš), voljom i sa znanjem biskupa prodaje dva gonjaja vinograda Marici, kćerki Vlatka Vidojevića i njegove žene Ruže, za dvadeset malih libara, a kupac je obvezan godišnju četvrtinu prihoda dovesti u biskupiju.⁶¹

Don Juraj je vrlo često u kupoprodajnim ugovorima. Zapažamo da u vrlo kratkom roku kupuje nekoliko terena, i to isplaćuje. Tako g. 1455. u nekoliko javnih spisa

⁵⁴ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. VI, svešč. 10, fol. 6, 18. IV. 1477.; “... *ad Gazenize in uno clapo super terreno presbiteri Georgii Zubina de Jadra salvis omnibus iuribus dicti presbiteri Georgii domini proprietaris...*”

⁵⁵ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. V, svešč. 8, fol. 3, 5. II. 1460./61./

⁵⁶ DAZd, SZN, Simon Damiani, sv. IV, svešč. 5, fol. 8, 5. II. 1459./60./

⁵⁷ DAZd, SZN, Simon Damiani, sv. II, svešč. 3, fol. 4, 25. III. 1448. Granice kupljenog terena su: “*de borea via publica, de traversa Margareta Dobrosichia, de siroco monasterium s. Catherine monialium de quirina Nicolas zapator Jadre...*”

⁵⁸ DAZd, SZN, Simon Damiani, sv. II, svešč. 3, fol. 13–14, 4. IV. 1451.

⁵⁹ DAZd, SZN, Nicolaus Benedicti, sv. I, svešč. 1, fol. 19, 8. VIII. 1465.

⁶⁰ DAZd, SZN, Simon Damiani, sv. II, svešč. 3, fol. 3, 13. IV. 1447.

⁶¹ DAZd, SZN, Simon Damiani, sv. II, svešč. 3, fol. 4, 1. IV. 1448.

nalazimo don Jurja kao kupca. Ser Nikola de Ventura i drugi vlasnici terena prodaju 22. veljače 1455. don Jurju četiri gonjaja terena u zadarskom području, u mjestu “*Oslarovschina*” pokraj Zadra, don Juraj plaća 50 libara malih.⁶² Dana 15. travnja 1455. godine don Juraj kupuje deset gonjaja zemlje od postolara Radovina Dujmačića, koja se nalazi u području Gaženice. Plaćena cijena jest 150 libara. Isti dan don Juraj daje na obradu devet gonjaja zemlje u Gaženici, a kupac je dužan davati godišnje četvrtinu prihoda don Jurju i dovesti to o svom trošku do don Jurjeve kolibe.⁶³ Za nešto manje od dva mjeseca, 26. V. 1455., don Juraj kupuje tri gonjaja zemlje na otoku Ugljanu u mjestu Kalima i odmah plaća 15 libara malih.⁶⁴

Svećenik Juraj Zubina posuđuje svećenicima i vjernicima

Godine 1452. svećenik Matej Stojković iz Visočana izjavljuje pred javnim bilježnikom da je posudio pet zlatnih dukata od svećenika Jurja Zubine, sina pokojnog Pavla, svećenika glagoljaša. Za povratak tih pet zlatnih dukata garantiraju Ivan Stojković iz Visočana, brat svećenika Mateja, i Toma Skverlić također iz Visočana. U slučaju da Matej ne vrati, ovi garantiraju svojom imovinom da će vratiti posuđeni novac Zubini.⁶⁵

Don Juraj stječe i posjeduje, ali i daje, tj. iznajmljuje svoje zemlje, što je u ondašnjem svijetu feudalnih odnosa bila normalna pojava i kršćanski plemenit čin. To se posebno radilo i očitovalo ako je traženi prihod od iznajmljenih zemalja bio manji i time, razumljivo, ljudima koji iznajmljuju korisniji. Godine 1470. Marica, udova pok. magistra Vukašina, stanovnica Zadra, daje i prodaje Tomašu Juranoviću iz sela Trnova u zadarskom distriktu dva gonjaja zemlje koja su vlasništvo svećenika Jurja Zubine i nalaze se u predjelu Sv. Marka izvan Zadra.⁶⁶ Ivan Mlikarić, gostioničar u Zadru, prodaje Jurju Lučiću, postolaru u Zadru, vinograd u predjelu Gaženice koji se nalazi na terenu svećenika Jurja Zubine, a kupac neka daje četvrtinu prihoda vlasniku.⁶⁷ Razumljivo je da je vlasnik Juraj Zubina od iznajmljenih zemalja imao lijepe prihode.

Don Juraj Zubina, povjerenik mnogih

Vjernici su ga imenovali izvršiteljem svojih oporuka i zastupnikom u javnim poslovima. Ivan Liohović pokojnog Zorula, ribar, stanovnik i građanin Zadra, 26. siječnja 1456. imenuje izvršiocem svoje oporuke don Jurja Zubinu, svećenika, Radicu,

⁶² DAZd, SZN, Simon Damiani, sv. III, svešč. 4, fol. 14, 22. II. 1454./55./

⁶³ DAZd, SZN, Simon Damiani, sv. III, svešč. 4, fol. 15, 15. IV. 1455.

⁶⁴ DAZd, SZN, Simon Damiani, sv. III, svešč. 4, fol. 15, 26. V. 1455.

⁶⁵ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. IV, svešč. 6, fol. 4, 12. VII. 1452.

⁶⁶ DAZd, SZN, Gregorius de Bosco, sv. I, svešč. 10, 6. VIII. 1470.

⁶⁷ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. VI, svešč. 10, fol. 6, 18. IV. 1477.; “*ad Gazenize in uno clapo super terreno presbiteri Georgii Zubina de Jadra salvis omnibus iuribus dicti presbiteri Georgii domini proprietaris...*”

ženu, i Jurja Gverčevića te svakomu od njih oporučuje po tri libre.⁶⁸ Godine 1445. Ivan de Pago, opat opatije sv. Petra u Pagu, imenuje svojim zakonskim zastupnikom don Jurja Zubinu, svećenika glagoljaša u Zadru.⁶⁹

Godine 1455., 14. lipnja, Miren Grauranich, stanovnik Zadra, za izvršitelja oporuke imenuje svećenika “*Georgio Marijich dictus Zubina*” i druge.⁷⁰ Don Juraj Zubina je izvršitelj oporuke od 9. listopada 1457. godine pokojne Kate, žene Petra Lončara “*de burgo Jadre*”.⁷¹ Juraj Zubina, svećenik glagoljaš, imenovan je izvršiteljem oporuke Marihne, kćerke Mildruga Buskovića, nekoć žene pokojnog Radovana, koja želi ići na hodočašće u Rim. Među ostalima, ostavlja i za sv. mise Jurju Zubini u Zadru.⁷² Don Jurja su vjernici, izgleda, rado birali za izvršitelja svojih oporuka, pa i u njegovim starijim danima. Tako 12. kolovoza 1476. Stoja, kći pokojnog Blaža Matičića i udova pokojnoga Grge, postolara, imenuje svoga ispovjednika Jurja Zubinu i izvršiteljem svoje oporuke.⁷³

Juraj Zubina, pisac oporuka

Prema dosadašnjem saznanju Juraj Zubina, svećenik i glagoljaš, bavio se različitim poslovima. Posebno se isticao kao svećenik u dijeljenju svetih tajna, napose sakramenta sv. ispovijedi; zatim, svaki je dan slavio sv. misu i vjerojatno propovijedao. Bio je zaokupljen društvenim pitanjima i skrbio za materijalna dobra. Uz ove poslove imamo potvrdu kod zadarskih bilježnika da je umirućima sastavljao i oporuke. Javni bilježnik Grgo de Bosco 12. studenoga 1468. godine sastavlja javni službeni spis u kojem stoji: budući da je pok. Grgo Jadrijević, stanovnik Zadra, umro bez pisane oporuke, prije svoje je smrti sve svoje imanje ostavio svojoj ženi Jeleni. Kako je i Jelena umrla u vrijeme kuge, pred smrt joj je napisao oporuku svećenik Juraj Zubina. Za njihovo imanje zainteresirani su Luka Jadrijević, brat pokojnoga Grge, i Gojša (*Goyssa*) te njegovi sinovi Grgo i Cvitko, otac i nećaci pokojne Jelene. Pred javnim bilježnikom odlučuju i obećavaju da će se vladati kako je napisano u oporuci koju je napisao svećenik Juraj Zubina.⁷⁴ Tako doznajemo da je Juraj Zubina bio i pisac. Na žalost, ne znamo kojim je jezikom Juraj napisao ovu oporuku. U dokumentu kod Grge de Bosca, javnog bilježnika, ne veli se kojim jezikom, ali je interesantno da se i u ovom dokumentu za don Jurja ne navodi da je “*de littera sclava*”, glagoljaš, iako se vrlo često u dokumentima za njega to ističe.

⁶⁸ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. VIII, svešč. 3, op. 26. I. 1455./56./

⁶⁹ DAZd, SZN, Jacobus qu. Ostoje, sv. II, svešč. 3, 9. VI. 1445.

⁷⁰ DAZd, SZN, Simon Damiani, sv. VII, svešč. 2, fol. 3, 14. VI. 1455.

⁷¹ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. V, svešč. 8, fol. 2, 9. X. 1457.

⁷² DAZd, SZN, Thomas Tiscovaz, sv. I, svešč. 3, op. br. 8., 4. VI. 1450.

⁷³ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. VIII, svešč. 3, op. br. 79., 12. VIII. 1476.

⁷⁴ DAZd, SZN, Gregorius de Bosco, sv. I, svešč. 5, 12. XI. 1468.; “*ex peste abintestato obierit... scriptum manu presbiteri Georgii Zubina...*”

Don Juraj Zubina ostavlja članu obitelji svoje imanje

Kao što sam gore već naveo, Juraj je napisao barem dvije oporuke od kojih se ona iz godine 1437. sačuvala. Međutim, prema svemu izgleda da je don Juraj napisao još jednu oporuku prema kojoj je dio don Jurjeva vlasništva naslijedio njegov nećak Andrija Marijić, sin brata mu Radoslava. Radoslav je imao i kćerku imenom Draga, koja se udala za Jurja Pribilovića, mornara iz Šibenika. Don Juraj i Radoslav 20. studenoga 1456. godine predali su Jurju Pribiloviću u ime Drage, njihove kćerke, tj. nećakinje, dotu.⁷⁵

Godine 1482. spominje se pokojni Juraj Zubina, svećenik u Zadru, kada se prodaje kuća u Zadru.⁷⁶ Gospodin Nikola de Nassis 22. listopada 1473. daje zemlju na obradu svećeniku Jurju “*Marijich dicto Zubina*”. Zemlje se nalaze u području *Osrigno* pokraj Zadra.⁷⁷ Prigodom pisanja oporuke Magdalene, žene Franje, *Ser Baladasaris de Bononia*, stanovnice Zadra, sjeća se malim darom i svećenika Andrije Zubine, pa neka rekne nekoliko sv. misa za ispokoj njezine duše.⁷⁸ Gore je spomenut kao Juraj “*Marijich dicto Zubina*”, i taj nesigurni podatak daje nam naslutiti da je svećenik Marijić bio njegov nećak, a nije se zvao Juraj nego Andrija. Kao i u oporuci Magdaleninoj, navodi se Andrija Zubina, koji je, nema sumnje, nećak pokojnoga svećenika Jurja Zubine što se redovito naziva Marijić, a ovdje je i Zubina.

Svećenik Juraj Zubina umro je dana 15. srpnja 1480. godine. Dan nakon njegove smrti njegovo mjesto mansionara preuzeo je u zadarskoj katedrali Juraj de Obertis, kanonik šibenski. Tri dana kasnije, 20. srpnja 1480., mjesto mansionara u crkvi sv. Petra Starog u Zadru preuzeo je Juraj Dumonić, klerik zadarske crkve. Ugovor o preuzimanju napravljen je u crkvi sv. Petra u prisutnosti svećenika Šimuna de Pasinisa i svećenika Andrije Marijića, “*nedilnika*” u crkvi sv. Stjepana u Zadru, sinovca pokojnoga svećenika Jurja Zubine.⁷⁹

⁷⁵ DAZd, SZN, Nicolaus Benedicti, sv. I, fol. 17, 20. XI. 1456. U ovom dokumentu Radoslav se preziva “Pavlović”, tj. on je sin Pavla “*et Radoslavo Paflovich eius fratre...*”, a Juraj Pribilović se obvezuje “*... promisit et se obligavit dictis presbitero Georgio et Radoslavo stipulantibus nomine dicte Drage eiusque heredum et successorum fideliter ac diligenter manutenere et conservare tamquam rem dotalem...*”

⁷⁶ DAZd, SZN, Franciscus Minutius, sv. I, svešč. 2, fol. 2, 15. X. 1482.

⁷⁷ DAZd, SZN, Simon Damiani, sv. VI, svešč. 7, fol. 4, 22. X. 1473.

⁷⁸ DAZd, SZN, Johannes de Salodio, sv. IV, svešč. 1, 12. VI. 1483.

⁷⁹ DAZd, SZN, Johannes de Salodio, sv. IV, svešč. 5, fol. 1, 17. VII. 1480.; “*Pontificatus Sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti divina providentia pape quarti anno nono, Cum certa mansionaria in Ecclesia vacaverit atque de presenti vacet per decessum q. Venerabilis viri presbiteri Georgii Xubina illius ultimi possessoris dum vivet in humanis extra romanam curiam defuncti hac nocte hic Jadre et hoc mane ecclesiastice sepulture traditi. Idcirco ibi venerabilis vir dominus Georgius de Obertis canonicus Sibenicensis prefati Sanctissimi domini nostri pape accolitus et familiaris vigore certe sue gratie...*” 20. VII. 1480.; “*Actum Jadre in prefata eccleisa Jadrensis presentis venerabilis viris domino prebitero Simone Pasinich canonico, presbitero Andrea Marijich septimenario in ecclesia Sti. Stephani, Bernardino Raticih clerico et sacrista dicte eccleise maioris ac Bonifatio de Ubertis clerico venetiarum testibus et aliis...*”

Svećenik Andrija, sinovac Jurja Zubine

Prvi siguran podatak o svećeniku Andriji, sinovcu svećenika Jurja Zubine, imamo iz 1465. godine. Naime, dana 4. travnja 1465. Juraj Zubina, svećenik, prodaje Jurju Stojkoviću, stanovniku Zadra i trgovcu, tri gonjaja svoje zemlje. Dokument je pisan u kući svećenika Jurja, a pisao ga je svećenik Martin Mladošić, javni bilježnik u Zadru. Među prisutnim svjedocima nalazi se i svećenik Andrija, sinovac don Jurjev.⁸⁰ Svećenik Andrija Marijić prisutan je kao svjedok 20. srpnja 1480., par dana iza smrti svoga strica Jurja Zubine, u crkvi sv. Petra Staroga, kada Grgo Dumonić preuzima mansionarsko mjesto u Sv. Petru.⁸¹

Godine 1487. vodi se sudski proces između Jurja Zokulića i žene mu Katarine s jedne strane i svećenika Andrije Marijić *“mansionarium ecclesie Ste. Anastasie de Jadra tamquam heredum qu. presbiteri Georgii Zubina de lit. sclava eius patrum et etiam proprio nomine ex altera parte...”* Radi se o kući koju je pred više od dvadeset godina Juraj isplatio. Kuća se nalazi u području Sv. Ilije u Zadru. Andrija je tu sagradio novu kuću i njegovo je vlasništvo, a kao nadoknadu za dio vlasništva Jurja i njegove žene Katarine, Andrija isplaćuje 22 libre pa ovi i njihovi nasljednici nemaju što tražiti. Novac je predan u prisutnosti svjedoka i bilježnika.⁸² Svećenik Andrija Marijić pokojnog Radoslava, građanin i stanovnik Zadra, 1. ožujka 1490. prodaje u Cerodolu zemlje.⁸³

Svećenik Andrija se u oporuci Magdalene, žene Franje de Bononia, stanovnice Zadra, naziva Zubina. Magdalena oporuča svećeniku Andriji Zubini neka rekne nekoliko sv. misa za ispokoj njezine duše u Zadru. Mislim da je taj Andrija Marijić sinovac pokojnoga don Jurja Zubine.⁸⁴ Godine 1480. Andrija Marijić, svećenik, bio je *“nedilnik”* (*septemenario*) u crkvi sv. Stjepana, a godine 1487. bio je mansionarij u katedrali sv. Stošije. Ovo uzdizanje u crkvenoj službi od *“nedilnika”* u Sv. Stjepanu do mansionarija u katedrali daje nam naslutiti da je položaj i ugled svećenika Andrije Marijića s godinama službovanja rastao.

Podatak do kada je živio svećenik Andrija Marijić (Zubina), nisam uspio pronaći. Pretpostavljam da bi se vjerojatno među brojnim oporukama u zadarskom Arhivu našla i oporuka Andrije Marijića, koja bi nam barem donekle osvijetlila i njegovo materijalno stanje te druge pojedinosti. Sve to zahtijeva trajan sustavni rad i bilježenje dragocjenih i nedovoljno iskorištenih podataka u zadarskom Arhivu. Godine 1494. među zakupnicima

⁸⁰ DAZd, SZN, Martino Melladosich, sv. I, svešč. 2, fol. 1, 4. IV. 1465.; *“Actum Jadre in domo prefati presbiteri Georgii presentibus presbitero Andree nepote suprascripti presbiteri Georgii et Simone qu. Marci mercatore Jadre testibus...”*

⁸¹ Vidi ovdje bilj. 75.

⁸² DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. VII, svešč. 12, 14. IV. 1487.

⁸³ DAZd, SZN, Johannes de Calcina, sv. VII, svešč. 13, fol. 3, 22. III. 1489./90./

⁸⁴ DAZd, SZN, Johannes de Salodio, sv. IV, svešč. 1, 12. VI. 1483.; *“Item reliquit d. Andree Xubina unum linteamentum ut dicet tot missas pro anima ipsius testatricis.”*

crkvenih desetina nalazi se i Andrija Marijić, koji je zadužen za župu Blato.⁸⁵ Nije li neka tradicija u toj obitelji da su se klerici umjeli postaviti prema materijalnim dobrima? Andrijin pradjed, svećenik Petar bio je zakupio desetine župe Blato pred stotinu godina. Svećenik Juraj Zubina, njegov stric, bio je dobrostojeći svećenik glagoljaš u Zadru. Posljednji podatak koji sam pribilježio o svećeniku Andriji Marijiću, jest onaj od 21. studenoga 1495. godine, kada se javlja kao svjedok u katedrali.⁸⁶

Pop Juraj Zubina zaslužio je, vjerujem poput mnogih drugih, da se upozna njegov rad na duhovnom, kulturnom i društvenom području, a po svemu izgleda da je bio veoma nadaren i da je imao vjerom obogaćen, dobrima ispunjen, uspjesima okrunjen život. Zanimljivo je i to da je pop Juraj u gradu Zadru imao ugodan kutić u svome vrtu, gdje je, pretpostavljam, imao kapljicu dobrog vina.⁸⁷ Par godina kasnije doznajemo da je Juraj proširio svoj posjed pokraj crkve sv. Ilije, kada je kupio dio terena od Jakova Spinjarolića i njegova nećaka Nikole, vlasnika polovice, koji je graničio s njegovim vlasništvom.⁸⁸

Zaključak

Brojni su arhivski podatci gdje se spominje Juraj Zubina, u različitim poslovima i obvezama. Po svemu izgleda da je kao svećenik bio poznat i prihvaćen u Zadru. Prema ovdje navedenim dokumentima, Juraj Zubina živi cijeli svoj svećenički vijek u Zadru i najčešće je oslovljavan terminom “*de littera sclava*” – glagoljaš. Prema mojim bilješkama, pribilježenim u zadarskom Arhivu, on se ipak ističe svojim čestim javnim nastupima među svećenicima, i ne samo glagoljašima. Međutim, i drugi su veoma prisutni u javnim spisima pa bi bilo vrijedno tragati, objavljivati i upoznavati naše duhovne i kulturne korijene.

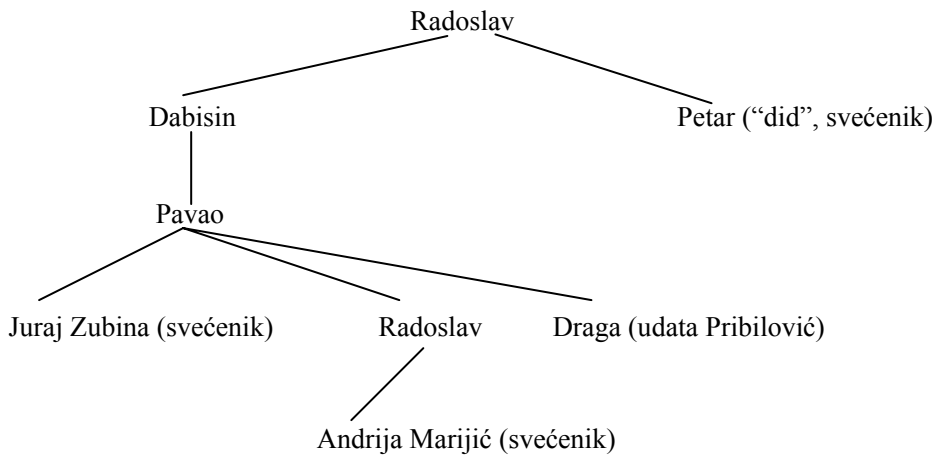
⁸⁵ DAZd, SZN, Johannes Philippus Raymondus, sv. I, sveš. 1, fol. 1, 29. IV. 1494.

⁸⁶ DAZd, SZN, Johannes de Salodio, sv. IV, svešč. 4, fol. 2, 21. XI. 1495.

⁸⁷ DAZd, SZN, Hyeronimus Urbani, sv. I, svešč. 2, 25. IV. 1464. Taj dan don Juraj kupuje od Jurja Zokulariusa, mornara iz Zadra, prazan teren, pokraj crkve sv. Ilije “*super quo est pergula muschatellij.*”

⁸⁸ DAZd, SZN, Gregorius de Bosco, sv. I, svešč. 9, 13. VIII. 1470.; “*unum totum et integrum locum vacuum passum quatuor... de borea et traversa dictus emptor...*”

Prilog: *Rodoslovno stablo don Jurja Zubine*



Petar Runje: DON JURAJ ZUBINA, A PRIEST OF THE CROATIAN BOOK
(ab. 1400–1480)

Summary

On the basis of archival data the author briefly outlines the interesting course of life of the priest Juraj Zubina, a Glagolitic priest. Juraj Zubina's grandfather's brother was the priest don Peter who served in Blato nearby Zadar. His nephew, the son of Radoslav who was Juraj's brother, was the priest Andrija Marijić.

Juraj Zubina was remarkable not only for his pastoral work but also because of his unusually rich material position. He helped his parishioners, he wrote at least two of his own wills and he recorded the wills of his parishioners. He was readily accepted as a confessor, made pilgrimages for himself and for others to faraway pilgrimage destinations. He lent money and leased land to be tilled. His material wealth was exceptional. In various documents he is referred to as "*de littera sclava*" – a Glagolitic priest, whereas there are a number of documents which do not employ this term. Juraj Zubina, the Glagolitic priest, lived all his life (a long life indeed) in Zadar. The city of Zadar turns out to be a Glagolitic center.